

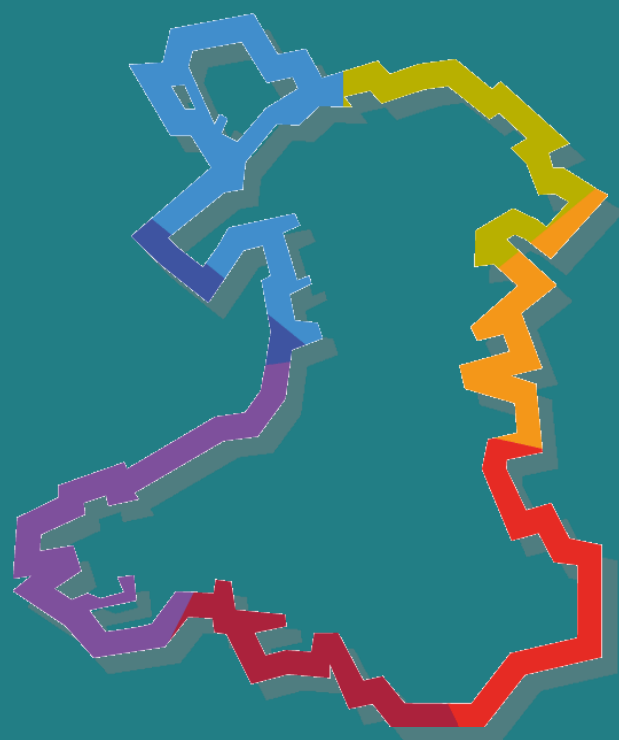
Adroddiad Blynyddol

2021-22

Bwrdd Gwasanaethau

Cyhoeddus Sir

Caerfyrddin

Cysylltwch â Ni:

Tîm Cefnogi y BGC

Dros y ffôn:

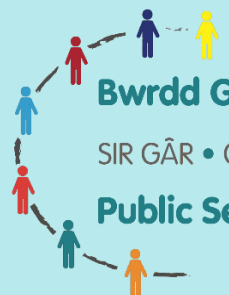
01267 234567

Drwy e-bost:

**gwybodaeth@sirgaragarem.cymru
info@thecarmarthenshirewewant.cymru**

**LLESIANT
CENEDLAETHAU'R DYFODOL
WELL-BEING OF
FUTURE GENERATIONS**

Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus

SIR GÂR • CARMARTHENSHIRE

Public Services Board

Rhagair

Mae'n bleser gennyf gyflwyno pedwerydd adroddiad blynyddol Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) Sir Gaerfyrddin yn dilyn cyhoeddi ein Cynllun Llesiant ym mis Mai 2018. Y flwyddyn nesaf, bydd gennym Gynllun Llesiant newydd ar waith, sy'n gyfnod cyffrous i'r BGC edrych ymlaen dros y misoedd nesaf i adeiladu ar yr hyn sydd wedi'i gyflawni lle roedd angen i ni, ac ystyried sut i ymateb i bopeth a amlygwyd yn yr asesiad Llesiant. Bydd y gwaith cydweithredol hwnnw gan ein partneriaid yn y gwasanaethau cyhoeddus yn ein harwain at ddatblygu'r ymateb hwnnw, gyda'n cymunedau lleol, i ffurfio ein Cynllun Llesiant nesaf.

Mae'r flwyddyn ddiwethaf wedi parhau i fod yn gyfnod heriol i ni gyd gyda COVID-19 yn cael effaith barhaus ar wasanaethau cyhoeddus, ein busnesau a'n cymunedau. Fel gwasanaethau cyhoeddus, rydym wedi bod yn ymateb i'r newid parhaus ynghyd a'r effaith ar sut rydym wedi gallu darparu ein gwasanaethau. Yr ydym wedi gweithio gyda'n gilydd, ac mae hyn wedi parhau i gael ei gynorthwyo gan y berthynas gref sy'n bodoli rhwng y partneriaid gwasanaeth cyhoeddus, sydd wedi'u cryfhau a'u datblygu ymhellach dros y blynyddoedd diwethaf drwy waith y BGC.

Mae'r BGC yn dwyn ynghyd uwch gynrychiolwyr o wasanaethau cyhoeddus sy'n gweithio yn Sir Gaerfyrddin i wella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol ein trigolion. Rydym yn gweithio gyda'n gilydd i ychwanegu gwerth at wasanaethau ac yn bwysicach rydym yn parhau i rannu'r hyn rydym wedi'i ddysgu o'n profiad dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae llawer o'n gwasanaethau cyhoeddus wedi bod yn gweithio'n wahanol, gyda rhai staff yn gweithio gartref a chyfarfodydd yn cael eu cynnal yn rhithiol. Mae hynny'n dechrau newid, wrth i'r holl gyfyngiadau gael eu codi a byddwn yn gweld y 'normal newydd' o weithio. Fodd bynnag, mae yna gyfleoedd wrth i ni barhau i ddysgu o'r ffordd y gwnaethom addasu i'r sefyllfa ddigynsail a wnaethom ddarganfod ein hunain yn dros y ddwy flynedd ddiwethaf. Rydym yn edrych ar ddulliau arloesol i weithio mewn ffyrdd mwy effeithlon, gan edrych ar wahanol ffyrdd o ddiwallu anghenion ein cymunedau a gwella'r modd y darperir gwasanaethau.

Eleni, mae un o'n prif ffocws wedi bod ar yr Asesiad Lles a ddatblygwyd gydag ymgysylltiad gweithredol gan ein partneriaid BGC ac ar ôl ymgynghori ac ymwneud â'n cymunedau lleol. Mae'r Asesiad hwn yn llywio'r gwaith o ddatblygu ein Hamcanion Llesiant a'n Cynllun Llesiant newydd i sicrhau ein bod yn ymateb i'r materion a'r pryderon cyfredol sy'n effeithio ar les ein trigolion.

Dros y flwyddyn nesaf, byddwn yn adeiladu ar ein hymgysylltiad â chymunedau lleol. Byddwn yn gweithio'n agos gyda'r 'Rhwydwaith Cyd-gynhyrchu' i ddatblygu cyfleoedd ymgysylltu ystyrlon, gan gynnwys gyda lleisiau nas clywir yn aml, sy'n arwain at gynnwys cymunedau yn y cyd-gynhyrchu atebion lleol.

Mae'r adroddiad blynyddol hwn yn amlinellu llawer o'n cyflawniadau allweddol dros y flwyddyn ddiwethaf. Yr wyf yn falch o'n hymdrechion cydweithredol, er gwaethaf yr amgylchiadau heriol. Rydym yn parhau i wneud cynnydd yn Sir Gaerfyrddin, gan weithio gyda'n gilydd i ail-lunio gwasanaethau cyhoeddus er gwell.

Rwyf yn diolch i bawb sy'n gysylltiedig a sy'n parhau i wneud popeth o fewn eu gallu i gyflawni ein Cynllun Llesiant. Rydym yn cydnabod gwerth cydweithio i wella lles ein cymunedau lleol, gyda'r nod o greu dyfodol gwell i genedlaethau'r dyfodol. Wrth i ni ddod allan o ymateb i'r pandemig a symud i'm 'normal newydd' o weithio a darparu gwasanaethau, rydym am sicrhau ein bod yn dod yn gryfach i'n cymunedau.

Hoffwn sôn yn arbennig am aelod allweddol o'r BGC a fu farw'n ddiweddar. Roedd Ros Jervis, Cyfarwyddwr Iechyd Cyhoeddus, yn aelod gweithgar o'r BGC a wnaeth gyfraniad sylweddol i'n gwaith. Bydd colled fawr ar ei hôl.

Ffigur 1: Barry Liles, Cadeirydd y BGC

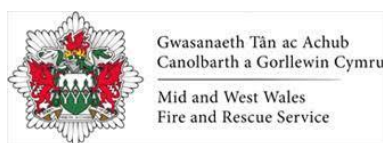
Barry Liles

Cadeirydd y BGC a Dirprwy Is-Ganghellor (Sgiliau a Dysgu Gydol Oes),

Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant.

Cynllun Llesiant y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus

Mae'r Cynllun yn amlinellu sut y bydd partneriaid y BGC yn gweithio gyda'i gilydd i fynd i'r afael â rhai o'r materion allweddol sy'n effeithio ar les dinasyddion a chymunedau'r Sir. Y partneriaid hyn yw:

Mae'r Cynllun yn canolbwyntio ar gyflawni pedwar amcan llesiant, a nodwyd yn dilyn ymgysylltu helaeth â staff rheng flaen, preswylwyr a rhanddeiliaid allweddol eraill:

- Arferion Iach – mae gan bobl ansawdd bywyd da ac maent yn gwneud dewisiadau iach am eu bywydau a'u hamgylchedd.
- Ymyrraeth Gynnar ac Atal – sicrhau bod pobl yn cael y cymorth cywir ar yr adeg iawn; pryd a pan maent ei angen arnynt.
- Cysylltiadau Cryf – pobl, lleoedd a sefydliadau sydd wedi'u cysylltu'n gryf ac sy'n gallu addasu i newid.
- Pobl Ffyniannus a Lleoedd – uchafu cyfleoedd i bobl a lleoedd mewn rhannau trefol a gwledig o'n sir.

Strwythur y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus

Cafodd y strwythur presennol o grwpiau cyflawni ei rhoi mewn lle yn 2018 i sicrhau bod y Cynllun Llesiant yn cael ei gyflawni'n effeithiol. Cafodd y grwpiau hyn y dasg o wneud cynnydd yn erbyn y camau gweithredu o fewn amcanion llesiant y BGC. Mae'r Bartneriaeth Cymunedau Mwy Diogel, grŵp aml-asiantaeth statudol, hir sefydlog, yn parhau i fod yn atebol i'r BGC ac yn adrodd yn rheolaidd i'r Bwrdd. Maent yn cyfarfod bob chwarter ac mae'n cyd-fynd yn llwyr â dau grŵp sirol arall sy'n gysylltiedig â diogelwch cymunedol – y Bwrdd CONTEST (gwrthderfysgaeth) a'r Bwrdd Trais Difrifol a Throseddau Cyfundrefnol.

Fel nodwyd eisoes, mae'r pandemig wedi effeithio ar waith y Grwpiau Cyflawni yn ystod y flwyddyn. Dim ond Grŵp Cyflawni'r Amgylchedd Iach a'r Bartneriaeth Cymunedau Mwy Diogel sydd wedi parhau i fodloni a datblygu gweithgarwch sy'n gysylltiedig â'r Cynllun.

Cyda'r Asesiad Llesiant diweddar wedi'i gwblhau a'r Cynllun Llesiant yn cael ei ddatblygu, bydd y BGC yn adolygu ei strwythur cyflawni y flwyddyn nesaf. Bydd hyn yn sicrhau ei fod yn parhau i fod yn addas i'r diben ac yn cefnogi gwaith y Bwrdd yn y ffordd orau, gan gynnwys cyflawni'r Cynllun newydd.

Meysydd o gynnydd

Parhaodd ein **partneriaeth â'r saith Cyngor Cymuned a Thref lleol** sy'n ddarostyngedig i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 i weithio'n dda. Cynhaliwyd cyfarfodydd rheolaidd a'r Fforwm Cyswllt i ganolbwyntio ar feysydd allweddol megis yr Aseiad Llesiant, Cyfamod y Lluoedd Arfog a'r Aseiad o Ddigonolrwydd Cyfleoedd Chwarae. Mae ein cynghorau lleol yn paratoi Adroddiadau Blynyddol cyfansawdd i fodloni gofynion deddfwriaethol WCFG, Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 a Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Mae effaith cydweithio llwyddiannus wedi parhau i gael ei gweld yn y **'Prosiect Trawsnewid Tyisha'** yn Llanelli. Mae'r cynnydd sylweddol yn ward Tyisha yn parhau gan fod aelodau'r BGC wedi datblygu prosiectau ymhellach gyda phartneriaid a'r gymuned i adfywio'r ardal. Mae'r ward hon yn un o'r cymunedau mwyaf difreintiedig yn Sir Gaerfyrddin ac mae partneriaid wedi datblygu cynllun trawsnewidiol i fynd i'r afael â'r amddifadedd hwn a'r blaenoriaethau a nodwyd gan y gymuned gan gynnwys pryderon diogelwch cymunedol, yr amgylchedd cymdeithasol a ffisegol. Mae'r gwaith hwn yn cysylltu â datblygu mentrau eraill a gynlluniwyd yn yr ardal megis adfywio canol y dref a datblygu Pentre Awel, y Pentref Gwyddor Bywyd a Llesiant. Dros y flwyddyn ddiwethaf, mae mentrau wedi cynnwys:

- Tri Chynllun Gwarchod Cymdogaeth llwyddiannus wedi'u sefydlu.
- Lluniwyd Cynllun Ymgysylltu â'r Gymuned a bydd yn cynnwys gweithgareddau i gynnwys y gymuned amrywiol, partneriaid a lleisiau nas clywir yn aml hefyd.
- Mae dau brosiect ieuencid wrthi'n cael eu dad-gomisiynu gydag un erbyn mis Mehefin 2022 a'r llall erbyn mis Medi 2022. Canfuwyd cymorth tai, sy'n rhoi mwy o gyfleodd i bobl ifanc ddatblygu eu dyheadau ac ymgysylltu â'u cymuned.
- Lansiodd astudiaeth ddichonoldeb yn gynharach yn y flwyddyn i ofyn i'r gymuned am ddyfodol y ddwy ysgol: 'Copperworks a Lakefield'. Bydd y canlyniadau'n cael eu cyhoeddi ddiwedd yr haf. Bydd hyn yn paratoi'r ffordd ar gyfer lleoliad ar ganolfan gymunedol newydd.
- Mae pedair ffrwd waith bwrpasol aml-asiantaeth – Trosedd ac Anhrefn, Plant, Teuluoedd a Chymunedau, yr Amgylchedd a Thrafnidiaeth a Thai ac Adfywio - yn parhau gyda'r nod o gyflawni gwahanol agweddau ar y prosiect.
- Mae fflatiau'r 4 Tŷ wedi cael eu dymchwel gan wneud lle i ddatblygu llety teuluol yn yr ardal.
- Cynhaliwyd ymarfer Ymgysylltu â'r Farchnad Gynnar i ganfod a oedd awydd i bartner ddarparu tai newydd yn y ward. Mae proses gaffael yn parhau.

- Gwaith parhaus gyda safonau tai yn y Sector Rhentu Preifat gyda Swyddog Iechyd yr Amgylchedd wedi'i neilltuo yn gwneud gwaith rhagweithiol yn arwain ar iechyd y cyhoedd, sŵn a gwastraff.
- Gweithio gyda landlordiaid preifat i wella cyfleusterau gwastraff ac adeiladu ar ymgysylltu i wella cyfathrebu o fewn lleoliad fforwm.
- Gwasanaethau glanhau gwastraff pwrpasol ar gyfer y lonydd cefn a'r strydoedd, gwella'r amgylchedd a chymryd camau gorfodi lle bo angen.
- Bydd y gwaith o gyflawni strategaeth ymadael â gwastraff yn dechrau yn yr haf eleni i annog ymgysylltiad, ymwybyddiaeth ac addysg gyda'r gymuned a hefyd gwaith erlyn pellach ynghylch tipio anghyfreithlon, baw cŵn a sbwriel.
- Atal troseddu drwy becynnau diogelwch yn y cartref mewn cydweithrediad â Heddlu Dyfed Powys a grwpiau cymunedol gweithredol yn yr ardal.
- Cael mynediad at ffrydiau ariannu bach fel y Gronfa Adnewyddu Cymunedol i helpu grwpiau cymunedol a phobl ifanc yn y ward i gael mynediad at wasanaethau a helpu i annog cyfleoedd cyflogaeth ac addysg.
- Mae hyfforddiant Datblygu Cymunedol Asedau wedi'i lansio i drigolion a grwpiau sy'n gweithio yn yr ardal i annog balchder a chryfder i'r prosiect a'r ardal mewn ymgais iddynt ddod yn hyrwyddwyr cymunedol.

Ffigur 2: Prosiect Trawsnewid Tyshia

Mae gwaith cydweithredol wedi parhau drwy gydol y flwyddyn ar **ganolfannau Gwasanaeth Cyhoeddus aml-asiantaeth** – blaenoriaeth newydd y BGC. Mae partneriaid y gwasanaethau cyhoeddus wedi bod yn trafod ffyrdd newydd o weithio. Yn dilyn ymarfer mapio ystadau'r sector cyhoeddus ym mhrif ganol trefi a threfi gwledig, cytunodd

partneriaid i ganolbwyntio ar Landeilo fel y prosiect peilot. Mae'r lleoliad wedi'i nodi gyda'r potensial ar gyfer cydleoli gweithio ystwyth, cyfleoedd llinell flaen i gwsmeriaid a chyfleuster allgymorth i staff sy'n gweithio yn y gymuned. Mae partneriaid wedi ymrwymo i'r cyfle cyffrous hwn ac mae cynllun gweithredu wedi'i ddatblygu. Yn anffodus, mae cyfyngiadau COVID-19 wedi effeithio ar amseriad y prosiect ond y gobaith yw y bydd y ganolfan newydd yn weithredol erbyn mis Gorffennaf 2022. Mae lleoliadau ychwanegol eraill sy'n gysylltiedig â'r fenter Deg Tref yn y camau cynnar o gael eu hystyried gan sefydliadau partner ar gyfer man gweithio ystwyth tebyg.

Cwblhawyd a chytunwyd ar yr **Asesiad Lles** gan y BGC yn ei gyfarfod ym mis Mawrth 2022 ac mae ar gael [yma](#). Mae'n seiliedig ar ddata, tystiolaeth ac adborth gan ein trigolion a'n rhanddeiliaid ar yr hyn sy'n bwysig i'n cymunedau o ran Lles. Fe'i datblygwyd yn dilyn dull cydweithredol, gan weithio mewn partneriaeth â chydweithwyr rhanbarthol yn Sir Benfro a Cheredigion a oedd yn cynnwys Fframwaith Methodoleg a Chynllun Ymgysylltu ar y cyd. Roedd rhain yn galluogi dull cyfunol o gynnal yr asesiadau a'r ymgysylltu ar draws y tri Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

Datblygwyd yr Asesiad Lles yn dilyn casglu a dadansoddi data ac ymgysylltu helaeth. Yn Sir Gaerfyrddin, aeth yr arolwg rhanbarthol yn fyw ym mis Awst a daeth i ben ym mis Hydref, gan redeg ochr yn ochr â nifer o ddigwyddiadau ymgysylltu. Cafwyd dros 600 o ymatebion gan drigolion Sir Gaerfyrddin i'r arolwg yn ogystal â'r sylwadau ysgrifenedig a gafwyd o'r digwyddiadau ymgysylltu. Gwnaed ymdrechion penodol i gynnwys lleisiau a rhwydweithiau a digwyddiadau nas clywir yn aml yn cynnwys sgyrsiau â rhanddeiliaid y Lluoedd Arfog a defnyddwyr gwasanaethau, Partneriaeth Anabled Sir Gaerfyrddin, cymunedau Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig, Fforwm Ieuenctid Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd, Rhwydwaith Iechyd Meddwl a Lles Gweithredu dros Iechyd Meddwl Gorllewin Cymru, ysgolion cynradd a rhwydweithiau a hwyluswyd gan CAVS megis Rhwydwaith Trefnwyr Gwirfoddolwyr Sir Gaerfyrddin.

Cynhaliwyd y dadansoddiad data o setiau data cenedlaethol a lleol gyda chymorth dull rhanbarthol cydweithredol. Roedd hyn yn helpu i osgoi dyblygu, rhannu arbenigedd, a chytuno ar safonau cyffredin yn ystod y cyfnod ysgrifennu. Roedd hefyd yn ffordd ddefnyddiol o nodi themâu llesiant rhanbarthol allweddol yr oedd angen eu hadlewyrchu ar draws y tri maes.

Cefnogwyd y gwaith gan y Cydgysylltydd Asesu Lles Rhanbarthol a ddechreuodd yn ei swydd ym mis Awst a gynorthwyodd gyda'r gwaith o ddadansoddi data, paratoi a chynhyrchu'r Asesiad.

Cynhaliwyd ymgynghoriad pellach ar yr Asesiad Llesiant drafft gyda rhanddeiliaid a thrigolion rhwng mis Rhagfyr 2021 a mis Ionawr 2022. Datblygwyd ystod o ddogfennau i gefnogi'r Asesiad:

- Adroddiad Ymgynghori a Chynnwys
- Dogfen ffynhonnell data
- Dadansoddiad o'r Newid yn yr Hinsawdd
- Proffiliau Llesiant Cymunedol ar gyfer pob un o'r chwe Ardal Cynnyrch Ehangach Uchaf yn y sir
- Astudiaethau yn dangos ymyriadau a weithredwyd mewn ymateb i'r heriau a nodwyd yn yr Asesiad.

Rhodddwyd cyflwyniad i'r BGC ym mis Mai 2021 ar **Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) – Dyletswydd Bioamrywiaeth a Chydnerthedd Ecosystemau, Partneriaeth Natur ac Adroddiad Cyflwr Adnoddau Natur CNC**. Nodwyd bod rhain yn feysydd allweddol o'r rhaglen waith ar gyfer Grŵp Cyflawni'r Amgylchedd Iach wrth symud ymlaen a bod y wybodaeth a'r dogfennau yn ffynonellau allweddol ar gyfer yr Asesiad Lles. Cytunodd y BGC y byddai'r Grŵp Cyflawni yn ystyried beth y gellid ei wneud i helpu i leihau lefelau ffosffad.

Y pwnc hwn oedd canolbwynt cyfarfod y Grŵp Cyflawni ym mis Medi gyda chyflwyniadau gan y Cyngor Sir yn crynhoi'r gwaith a wnaed yn Sir Gaerfyrddin a gan CNC ar y Prosiect Ardaloedd Cadwraeth Arbennig. Dywedwyd wrth y grŵp fod strategaeth seilwaith gwyrdd a glas yn cael ei datblygu ar gyfer y sir. Mae strategaeth o'r fath ar gyfer wyth anheddiad bron wedi'i chwblhau a fydd yn adnodd defnyddiol i bartneriaid darlledu gwasanaeth cyhoeddus.

Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn adolygu ei ddaliadau eiddo perthnasol yng ngoleuni'r gofynion sy'n deillio o ganllawiau ffosffad, a nodau deddfwriaethol a chorfforaethol pellach ar draws gwasanaethau'r Cyngor. Mae hyn yn cynnwys mapio'r tir yn ei berchnogaeth i ystyried defnydd posibl at ddibenion lliniaru ffosffad a dibenion amgylcheddol a chynaliadwyedd cysylltiedig. Mae'r defnyddiau cysylltiedig hyn yn cynnwys cynhyrchu ynni, dal a storio carbon (y broses o storio carbon drwy ddal carbon deuocsid yn naturiol o'r atmosffer), plannu coed, gwella bioamrywiaeth, defnydd cymunedol a buddsoddiad gwledig. Bydd gorgyffwrdd rhwng y gofynion uchod, a bydd yr adolygiad yn ystyried y gwahanol opsiynau ar gyfer pentyrru manteision amgylcheddol lle bynnag y bo modd, er mwyn sicrhau bod y tir yn cael ei ddefnyddio i'r eithaf. Mae hwn hefyd yn faes gwaith i'w ddatblygu yn y dyfodol gyda phartneriaid BGC, lle bo hynny'n bosibl. Rhagwelir y bydd y pwnc hwn yn destun trafodaeth bellach wrth i'r Cynllun Llesiant gael ei ddatblygu.

Cyflwynodd Heléna Herklots, Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru, i'r BGC ym mis Mai 2021. Trafodwyd **Cymunedau sy'n Oed-gyfeillgar** a strategaeth ddrafft 'Heneiddio'n Dda yng Nghymru' Llywodraeth Cymru. Cytunodd y BGC mewn egwyddor i fwrw ymlaen â thrafodaeth gyda'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol (BRP) ar ddull rhanbarthol a chytunwyd yn ddiweddarach y byddai'r Cyngor Sir yn arwain ar gais Sir Gaerfyrddin gyda'r RPB yn hwyluso trafodaeth gyda'r awdurdodau lleol eraill yn y rhanbarth.

Ym mis Medi 2022, dyrannodd Llywodraeth Cymru gyllid i bob Awdurdod Lleol yng Nghymru, i gefnogi'r gwaith o greu Cymunedau oed-gyfeillgar ac i gryfhau ac ymestyn cyrhaeddiad strwythurau lleol a chefnogi gwaith i ymuno â Rhwydwaith Byd-eang Sefydliad Iechyd y Byd. Dyfarnwyd rhan o'r cyllid hwn o Gronfa Adfer Covid 19 Llywodraeth Cymru i gefnogi pobl hŷn i ail ymgysylltu â'u cymunedau.

Ein ffocws yn Sir Gaerfyrddin fu paratoi gwaith mapio manwl i gefnogi cais yn y dyfodol a gweithio gyda grwpiau trydydd sector lleol i ddarparu cyfleoedd i bobl hŷn ail-ymuno â gweithgareddau cymunedol.

Ffigur 3: Logo Cymru Oed-gyfeillgar

Ym mis Gorffennaf, diweddarwyd y BGC ar **Gynllun Adfer Economaidd a Chyflawni'r** Cyngor a'r gwaith i gynorthwyo adferiad economaidd yn y Sir. Cyflwynwyd adroddiad ar effaith Covid ar fusnesau Sir Gaerfyrddin i Fwrdd Gweithredol y Cyngor ym mis Mehefin 2020. Sefydlwyd dau grŵp – Grŵp Adfer Busnes a'r Economi (mewnol) a'r Grŵp Cynghori Busnes (allanol). Darparwyd trosolwg o'r 11 thema – seilwaith cyfalaf; cymorth busnes; economi canol trefi; caffael; cynllunio; economi wledig; cymunedau; cysylltedd digidol; sgiliau; twristiaeth a digwyddiadau; asedau tir. Nod y cynllun cyflawni yw cefnogi 6,500 o fusnesau, creu 2,000 o swyddi, gwella sgiliau a chymwysterau 750 o unigolion, helpu 1,000 o unigolion i ddychwelyd i gyflogaeth, cynyddu gwariant caffael lleol £20m, buddsoddiad cysylltedd digidol o £10m a mynediad i fand eang cyflym iawn ar gyfer 95% o adeiladau. Roedd strategaeth arloesi yn cael ei datblygu a oedd yn canolbwyntio ar gaffael, iechyd a lles, gwybodaeth ddigidol, newid yn yr hinsawdd ac adferiad gwyrdd. Gwahoddwyd partneriaid BGC i gyfrannu at ddatblygu'r strategaeth Arloesi a chynhaliwyd cyfarfod wedyn gydag aelodau'r BGC fel carfan rhanddeiliaid i alluogi'r ymgysylltu hwn.

Mae'r BGC wedi parhau i gael ei diweddarau am y datblygiadau diweddaraf ar brosiectau sy'n rhan o **Fargen Ddinesig Bae Abertawe**. Cafwyd cyflwyniadau ym mis Gorffennaf mewn perthynas â phrosiectau **Pentre Awel** a **Seilwaith Digidol**.

Mae Pentre Awel yn ddatblygiad arloesol o fri sy'n werth £87m ac sy'n cael ei ddarparu gan Gyngor Sir Caerfyrddin. Dyma'r cynllun adfywio mwyaf yn Ne-orllewin Cymru a bydd yn dwyn ynghyd arloesedd gwyddor bywyd a busnes, gofal iechyd cymunedol a chyfleusterau hamdden modern ar safle 83 erw Llynnoedd Delta ar arfordir Llanelli.

Mae'r cynllun gwirioneddol gydweithredol yn cael ei ddarparu ar gyfer y gymuned leol gan y Cyngor Sir mewn partneriaeth â Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda, Prifysgolion a cholegau ac mae'n cael ei ariannu'n rhannol gan Fargen Ddinesig Bae Abertawe (£40miliwn). Ei nod yw creu tua 1,800 o swyddi dros 15 mlynedd a rhoi hwb o fwy na £450m i'r economi leol.

Bydd gan safle Pentre Awel bedwar parth – 1) Y Fargen Ddinesig (Addysg, Busnes, Ymchwil ac Iechyd) a Hamdden; 2) Tai cymdeithasol/fforddiadwy a Byw â Chymorth (cartref nyrsio, adsefydlu preswyl a gofal ychwanegol); 3) Ehangu Byw a Busnes â Chymorth a 4) tai marchnad agored a gwesty, ynghyd ag ardaloedd o fannau gwyrdd sydd â'r potensial ar gyfer rhagnodi cymdeithasol. Cafodd y BGC ei ddiweddarau ar gynllun arfaethedig Parth 1 (y Fargen Ddinesig a Hamdden) a ddatblygwyd ar ôl ymgysylltu â rhanddeiliaid allweddol.

Cafodd y BGC ei cynghori fod Parth 1 yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd yn dilyn cymeradwyo Achos Busnes y Fargen Ddinesig ym mis Mawrth 2021. Dechreuwyd ymarfer caffael drwy benodi contractwr adeiladu wedi'i dargedu ym mis Hydref. Yn unol ag amcanion ac uchelgeisiau adfywio economaidd y Cyngor, mae'r Cyngor Sir wedi rhoi pwyslais mawr ar fanteision cymunedol fel rhan o'i dendr ar gyfer Parth 1, gan gynnwys recriwtio a hyfforddi wedi'i dargedu ac ymgysylltu â'r gadwyn gyflenwi.

Mae continwmm o addysg, sgiliau a hyfforddiant yn cael ei ddatblygu i bobl leol ddarparu cyfleoedd hyfforddi o ysgolion i addysg bellach ac uwch a datblygiad proffesiynol parhaus. Mae'r rhan fwyaf o'r hyfforddiant sydd ar gael yn ymwneud ag iechyd a gofal ond mae hefyd yn cynnwys adeiladu, gwasanaethau cymorth a hyfforddiant digidol. Nodwyd darparwyr allweddol gan gynnwys partneriaid BGC- Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant a Choleg Sir Gâr – gyda Phrifysgolion Abertawe a Chaerdydd.

Bydd canolfan darparu clinigol ac ymchwil glinigol yn cefnogi'r newid tuag at ofal yn y gymuned. Fe'i cynlluniwyd i wneud y gorau o fyfyrwyr a gweithwyr dan hyfforddiant a'u rhoi mewn lleoliad clinigol.

Trafododd y BGC y penderfynyddion ehangach o ran lles sy'n cynnwys iechyd, creu swyddi, mynediad at wasanaethau, sgiliau, hyfforddiant a chydlyniant cymunedol. Awgrymwyd hefyd y dylid ystyried yr angen posibl dros yr 20-30 mlynedd nesaf a sicrhau y gall y cyfleusterau a ddarperir addasu i anghenion y dyfodol.

Gwahoddwyd aelodau'r BGC i ystyried ffyrdd y gall Pentre Awel weithio i gymunedau lleol, busnesau lleol a'r trydydd sector.

Ffigur 4: Pentre Awel

Rhodddwyd gwybodaeth i aelodau'r BGC am y datblygiadau diweddaraf yn Rhaglen **Seilwaith Digidol** Bargen Ddinesig Bae Abertawe. Prif nod y Rhaglen yw gwella seilwaith cysylltedd ein rhanbarth, yn sefydlog ac yn symudol. Nod llif waith wledig y Rhaglen yw sicrhau bod gan eiddo busnes a phreswyl fynediad at isafswm gwasanaeth band eang o fand eang cyflym iawn (>30 megabeit yr eiliad).

Mae buddsoddiad rhanbarthol parhaus sylweddol yn effeithio ar Sir Gaerfyrddin, gan gynnwys pedwar mast symudol newydd, o bosibl pump, sy'n cael eu cynllunio ar gyfer ein rhannau mwyaf gwledig a chyllid Prosiect Cyflymu Cymru 2 Llywodraeth Cymru i gysylltu'r safleoedd gwaethaf, a fydd o fudd i tua 3,300 o safleoedd yn ein sir. Yn ogystal, mae tri Phrosiect Cymunedol Cynllun Talebau ar waith ar hyn o bryd ac mae saith arall yn cael eu hystyried gan yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Mae'r safleoedd o fewn y cynlluniau hyn yn derbyn talebau a grŵp preswylwyr eu hunain gyda'i gilydd i fod yn brosiect cymunedol i gysylltu ag ef, gyda chymorth staff yr awdurdod lleol, un o'r pedwar cyflenwr band eang gweithredol yn Sir Gaerfyrddin. Yna, mae'r cyflenwr yn cyflwyno cynlluniau i Adran Diwylliant Digidol, y Cyfryngau a Chwaraeon (DCMS) Llywodraeth y DU i ddarparu band eang yn yr ardal honno.

Gwahoddwyd aelodau'r BGC i weithdai prosiect digidol amrywiol a chynhaliwyd cyswllt pellach i ddatblygu cyfleoedd yn ymwneud â'r Rhyngwrdd o bethau sy'n faes o ddiddordeb parhaus i bartneriaid.

Ym mis Medi, cafodd y BGC ei ddiweddarau ar y **fenter Deg Tref** sy'n cynnwys Cross Hands, Cwmaman, Cydweli, Talacharn, Llandeilo, Llanymddyfri, Llanybydder, Castellnewydd Emlyn, Sanclêr a Hendy-gwyn ar Daf. Datblygwyd hwn fel ymateb i 'Chynllun Symud Sir Gaerfyrddin Wledig ymlaen' y Cyngor sy'n nodi nifer o argymhellion allweddol i gefnogi'r gwaith o adfywio cymunedau gwledig. Mae'r fenter wedi'i mabwysiadu yng nghynllun adfer economaidd y sir.

Datblygwyd cynlluniau twf ar gyfer pob un o'r deg tref sy'n nodi anghenion lleol. Y themâu allweddol a gwmpesir gan y cynlluniau twf yw:

- Buddsoddi mewn adeiladau busnes i gefnogi busnesau newydd, twf busnes ac ehangu
- Grant busnes 'Iaith Gwaith', sy'n creu cysylltiadau rhwng twf economaidd a'r Gymraeg drwy dwf busnes
- Trefi digidol/clyfar
- Canolfannau gwaith a mannau gwaith a rennir, gan edrych ar greu pedwar prif ganolfan, un ar gyfer pob ardal ddaearyddol
- Medrau
- Mentrau twristiaeth gan gynnwys cerdded a beicio
- Ynni cymunedol
- Economi gylchol.

Bydd Grŵp Cynllun Twf ym mhob un o'r trefi yn datblygu gweithgarwch cymunedol lleol i gyflawni'r cynlluniau gan ddefnyddio ffrydiau ariannu gan gynnwys £1 miliwn o raglen gyfalaf y Cyngor, grantiau cychwyn busnes a datblygu, cronfeydd datblygu eiddo a £100,000 o gyllid 'LEADER'.

Mae aelodau'r BGC wedi cyngori am unrhyw ddatblygiadau a mentrau sy'n cael eu cynllunio yn unrhyw un o'r Deg tref wledig a gwell cysylltiadau rhwng y prosiect a sefydliadau partner.

Ffigur 5: Castell Newydd Emlyn a Llanymddyfri

Dysgodd y BGC am ganlyniad y gwaith yng **Nghastell Newydd Emlyn** ar Gynllun **Cadernid Hinsawdd** ym mis Medi 2021. Roedd y prosiect pilot hwn yn adeiladu ar y gwaith cychwynnol a wnaed yn 2019 pan ofynnodd Grŵp Cyflawni'r Amgylchedd Iach (HEDG) am ymgysylltu â nifer o gymunedau. Yn 2020, penderfynwyd gwneud ymchwil fanylach mewn dwy gymuned i ddeall risgiau canfyddedig y cyhoedd o newid yn yr hinsawdd, yr effaith i'r gymuned a gweld pa gamau y gallai cymunedau eu cymryd i baratoi'n well ar gyfer effeithiau'r newid yn yr hinsawdd. Roedd y prosiect yn canolbwyntio ar Gastell Newydd Emlyn ac Abergwaun yn Sir Benfro. Bu'n rhaid ymgysylltu â'r sector cyhoeddus, y gymuned wirfoddol a thrigolion ar-lein, oherwydd y pandemig, a effeithiodd ar nifer y cyfranogwyr.

O ganlyniad i'r adnoddau sydd ar gael, argymhellwyd i'r BGC gan y HEDG y dylid bwrw ymlaen â dau o argymhellion yr adroddiad - datblygu Cynllun Ymateb Brys a Arweinig gan y Gymuned a Map Risg ac Asedau Hinsawdd. Byddai'r cyntaf ar y cyd â'r prosiect Deg Tref a symudodd yr olaf ymlaen gyda chymorth myfyrwyr o Brifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant.

Fodd bynnag, ar ôl adolygu blaenoriaethau cymunedau eraill yr effeithiwyd arnynt yn ddiweddar gan lifogydd yn gynharach yn y flwyddyn ar draws Gorllewin Cymru, penderfynwyd y dylai'r flaenoriaeth ar gyfer cynhyrchu cynlluniau ymateb cymunedol newydd ganolbwyntio ar gymunedau yr effeithiwyd arnynt yn ddiweddar gan lifogydd a diweddarau'r cynlluniau ymateb hynny sydd eisoes yn bodoli.

Ym mis Mawrth 2022, diweddarodd Y Drindod Dewi Sant fod 18 o fyfyrwyr israddedig wedi defnyddio Castell Newydd Emlyn fel astudiaeth achos ar gyfer mapio asedau. Bydd dogfen gryno yn cael ei darparu i Grŵp Cyflawni'r Amgylchedd Iach i'w hystyried.

Gwnaeth y **Grŵp Cyflawni Cysylltiadau Cryf** gais llwyddiannus i Gronfa Adfer Gwirfoddoli Coronafeirws Llywodraeth Cymru a chynghorwyd y BGC ym mis Mai y byddai'r wefan

Gwirfoddoli a'r platfform dysgu newydd dilynol yn cael eu lansio'n swyddogol yn ystod Wythnos Gwirfoddoli 1-7 Mehefin. Mae Strategaeth Gwirfoddoli hefyd yn cael ei datblygu.

Daeth **Prosiect Caffael Bwyd y Sector Cyhoeddus Cronfa Her yr Economi Sylfaenol** i ben ddiwedd mis Mawrth 2021. Cynhaliwyd dau ddigwyddiad rhithiol i rhanddeiliaid ym mis Mawrth 2021 a helpodd i nodi meysydd allweddol i'w datblygu ymhellach a pharatoi'r ffordd ar gyfer datblygu pellach. Cydweithiodd partneriaid ar y datblygiad o Cam 2 economi sylfaenol sydd â dwy elfen - gan weithio gyda'r Bwrdd Iechyd o ran datblygu astudiaeth ddichonoldeb o ran darparu bwyd ar gyfer prydau bwyd i gleifion ac edrych ar fethodoleg bosibl ar gyfer cyflenwi bwyd uniongyrchol a lleol i safleoedd ysgolion. Sicrhawyd cyllid pellach o £100,000 ar gyfer Cam 2 gan Lywodraeth Cymru a fydd yn canolbwyntio ar waith y mae'r Bwrdd Iechyd yn ei arwain. Yn ystod y datblygiad o prosiect Cam 2 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y bwriad i ddarparu Prydau Ysgol am ddim i bob plentyn oedran cynradd, felly mae'r briff ar gyfer yr elfen ysgolion wedi newid ychydig er mwyn canolbwyntio ar nodi camau allweddol ar gyfer galluogi cynnyrch bwyd lleol i brydau ysgol fel rhan o'r rhaglen prydau ysgol am ddim gyffredinol wrth symud ymlaen.

Ym mis Ebrill 2022, roedd y BGC yn falch o glywed bod Sir Gaerfyrddin wedi dod yn **Lle Bwyd Cynaliadwy** cydnabyddedig yn dilyn cais llwyddiannus gan Bwyd Sir Gâr, a gyflwynwyd drwy bartneriaeth rhwng y BGC a Rhwydwaith Bwyd Sir Gaerfyrddin. Ym mis Medi 2021, roedd y BGC wedi cefnogi'r cynnig a oedd wedi dod o drafodaethau a ddilynodd y gwaith ar gaffael bwyd lleol. Yr oedd un o argymhellion y gwaith hwnnw'n ymwneud â datblygu strategaeth fwyd. Sefydlwyd Rhwydwaith Bwyd Sir Gaerfyrddin ar ddechrau 2021, wedi'i hwyluso drwy CAVS, ac mae wedi dwyn ynghyd amrywiaeth eang o grwpiau bro sy'n gweithio yn y sector bwyd, megis banciau bwyd, grwpiau prydau poeth, perllannau cymunedol a chynlluniau tyfu cymunedol. Mae hyn wedi rhoi cyfle i'r BGC fwrw ymlaen â'r drafodaeth mewn ffyrdd lawer mwy cyd-gysylltiedig gyda'r ystod o bartneriaid. Drwy weithio gyda'i gilydd, mae'r ddwy bartneriaeth wedi ffurfio Bwyd Sir Gâr Food a fydd yn cael eu datblygu ymhellach i gyflawni a datblygu yn erbyn y fframwaith Lleoedd Bwyd Cynaliadwy.

Figwr 6: Logo Rhwydwaith Bwyd Sir Gar

Mae'r BGC hefyd yn cefnogi prosiectau eraill sy'n gysylltiedig â bwyd dan arweiniad Ffermydd a Gerddi Cymdeithasol sydd wedi sicrhau cyllid gan Lywodraeth Cymru ar gyfer cyflwyno prosiect canolfan fwyd yn Sir Gaerfyrddin. Byddant yn gweithio gyda chynhyrchwyr lleol ac yn cynyddu cynhyrchiant drwy ganolfan fwyd gyda chyfleoedd i ystyried cysylltiadau â gwasanaethau cyhoeddus.

Roedd y Cyngor Sir hefyd wedi derbyn cyllid drwy Gadwyn Gyflenwi a Chronfa Gydweithredu Llywodraeth Cymru. Bydd hyn yn galluogi dau swyddog penodol i gefnogi'r gwaith hwn gan ganolbwyntio ar gaffael yn y sector cyhoeddus, partneriaethau bwyd a chymorth i gynhyrchwyr.

Mae gwaith hefyd yn barhaus mewn perthynas ag ymgorffori dulliau caffael blaengar mewn amrywiaeth o feysydd gwasanaeth a darpariaeth drwy sicrhau cysylltiadau gweithio agosach rhwng timau caffael a datblygu economaidd. Mae hyn yn rhan allweddol o Gynllun Adfer Economaidd y Cyngor.

Mae'r **Bartneriaeth Cymunedau Mwy Diogel** wedi parhau i ddatblygu nifer o feysydd yng nghynllun gwaith y BGC:

Gweithio tuag at gydymffurfio â dyletswyddau Gwrthderfysgaeth gan bartneriaid trwy sicrhau hyfforddiant staff priodol a ddarperir – mae Bwrdd 'CONTEST' Sir Gaerfyrddin wedi ystyried y Ddyletswydd Amddiffyn arfaethedig a fydd yn cael ei rhoi ar lawer o bartneriaid gan bydd yn ei gwneud yn ofynnol i berchnogion lleoliadau sy'n hygyrch i'r cyhoedd ystyried y risg o ymosodiadau terfysgol a chymryd camau sy'n gymesur â'r risg i ddiogelu'r cyhoedd. Cyflwynodd sefydliadau partner ymatebion i'r ymgynghoriad ar y ddyletswydd arfaethedig a ddaeth i ben ar 2 Gorffennaf a chyhoeddodd y Llywodraeth ei hymateb ym mis Ionawr 2022 a bydd yn defnyddio'r adborth a gafwyd i ddatblygu'r ddeddfwriaeth ymhellach, a gaiff ei chyflwyno i'r Senedd cyn gynted â phosibl.

Er mwyn paratoi ar gyfer y Ddyletswydd newydd, sefydlwyd Grŵp Paratoi Diogelwch Amddiffynnol aml-asiantaeth (PSPG) a gyfarfu gyntaf ym mis Tachwedd 2021.

Parhau i ddatblygu gwaith partneriaeth i fynd i'r afael â throseddau cyfundrefnol difrifol gan gynnwys gweithgarwch Llinellau Cyffuriau – mae gwybodaeth wedi'i diweddarau am grwpiau troseddu cyfundrefnol cyfredol a gwybodaeth sy'n dod i'r amlwg yn parhau i gael ei rhannu ymhlith partneriaid ar sail ad hoc ac yng nghyfarfodydd y Bwrdd Trais Difrifol a Throseddau Cyfundrefnol. Cynhaliwyd wythnosau Dwysáu Llinellau Cyffuriau pellach drwy gydol y flwyddyn ei gynnal, dan arweiniad yr Heddlu, gyda chamau gweithredu wedi'u targedu yn cynnwys partneriaid.

Datblygu'r defnydd o dechnoleg 'Rhyngwyd o Bethau' i fynd i'r afael â phroblemau trosedd ac anhrefn lleol - mae'r fenter hon yn rhan o brosiect ehangach i ddatblygu rhwydwaith o drefi 'SMART' sy'n cyd-fynd â'r gwaith presennol a wneir ar draws deg tref wledig gan ganolbwyntio ar dwf economaidd, sydd hefyd yn cwmpasu Rhydaman a Phorth Tywyn. Ariannwyd y prosiect pilot ar y cyd hwn gan Grŵp Gweithredu Lleol y sir, Grŵp Cefn Gwlad, sy'n gyfrifol am gyflawni rhaglen 'LEADER', Rhaglen Tasglu'r Cymoedd a Phartneriaeth Cymunedau Mwy Diogel gan ddefnyddio cyllid Llywodraeth Cymru a Chyngor Sir Penfro. Cynhaliwyd digwyddiadau ymgysylltu gyda rhanddeiliaid allweddol ym mhob tref. Roedd hyn yn cynnwys digwyddiad penodol a gynhaliwyd gyda chynrychiolwyr tîm plismona yn y gymdogaeth ym mis Gorffennaf 2021 i drafod defnyddio'r dechnoleg i fynd i'r afael â materion sy'n peri pryder megis ymddygiad gwrthgymdeithasol, dwyn beiciau cwad a dwyn o'r sied. Nodwyd lleoliadau ar gyfer gosod porth ac mae'r gwaith gosod wedi digwydd bellach mewn bron i 40 o leoedd ar draws y sir. Mae Coleg Sir Gâr a'r Heddlu yn cynorthwyo i ddarparu'r lleoliadau hyn. Mae'r rhan fwyaf o'r sir bellach mewn sefyllfa i elwa o'r prosiect hwn a'r cam nesaf yw adeiladu ar y gwaith ymgysylltu a wneir i weithio ym mhob un o'r meysydd i ddarparu'r dechnoleg hon. Bydd trafodaethau'n cael eu cynnal gyda rhanddeiliaid allweddol i alluogi defnyddio synwryddion er budd cymunedau a busnesau lleol.

Dysgu o themâu a nodwyd gan ddyn-laddiadau domestig - Cynhyrchwyd adnoddau ar gyfer ymarferwyr rheng flaen ar y themâu canlynol: cam-drin domestig ymhlith pobl hŷn, dioddefwyr gwrywaidd, unigedd/materion gwledig, cam-drin plant i rieni a cham-drin domestig ac iechyd meddwl. Mae'r rhain wedi'u dosbarthu i staff mewn sefydliadau partner ledled y rhanbarth. Mae rhai o'r themâu hyn yn cael eu hystyried ymhellach gan banel sy'n arwain ar adolygiad o farwolaeth ddomestig.

Gweithio i ddod â chymunedau at ei gilydd tra'n nodi unrhyw densiynau sy'n effeithio ar gydlyniant cymunedol - fe wnaethom gyflwyno cyfarfodydd monitro tensiwn yn fuan cyn y pandemig. Mae'r rhain wedi bod yn fforwm trafod a rhannu gwybodaeth hynod ddefnyddiol i bartneriaid ddeall materion a manau problemus o densiynau yn ein cymunedau a, lle y bo'n briodol, datblygu mesurau lliniaru. Mae'r materion sy'n canolbwyntio ar ymddygiad gwrthgymdeithasol, troseddau casineb, tensiynau cymunedol a phrotestiadau/arddangosiadau. Mae'r partneriaid yn cynnwys y Cyngor Sir, y Bwrdd Iechyd, Canolfan Cymorth Casineb Cymru, Cyngor Hil Cymru, y Gwasanaeth Tân ac Achub, yr Heddlu, Cymorth i Ddioddefwyr, Teithio Ymlaen (grŵp eiriolaeth Sipsiwn–Teithwyr), Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant, grŵp cymorth LGBTQ+ Llanelli a 'Help for Heroes'.

Mae nifer fach o achosion o graffiti hiliol yng Ngorllewin Cymru wedi arwain at archwilio hyfforddiant ar gyfer staff rheng flaen rhanbarthol ar arwyddion/symbolau sy'n aml yn gysylltiedig â grwpiau asgell dde eithafol. Mae llyfryn gwybodaeth a phroses adrodd i gasglu gwybodaeth yn cael eu hystyried ar gyfer staff rheng flaen y cyngor. Mae'r rhain yn cael eu datblygu mewn trafodaeth ag Adran yr Amgylchedd ar gyfer timau golygfeydd/glanhau strydoedd gyda hyfforddiant yn canolbwyntio ar beth i gadw llygad amdano a phwy i roi gwybod am ddigwyddiadau.

Yn ystod Wythnos Ymwybyddiaeth Troseddau Casineb ym mis Hydref 2021, helpodd y Tîm Cydlyniant Cymunedol i gydlynu calendr rhanbarthol o ddigwyddiadau gyda phartneriaid gan gynnwys Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu, yr Heddlu, Cymorth i Ddiodefwyr, Cyngor Hil Cymru a'r Bwrdd Iechyd. Cymerodd y Tîm Cydlyniant yr awenau ar sawl menter ranbarthol:

- Prosiect ar y cyd â Chymorth i Ddiodefwyr a chlybiau ieuencid i bobl ifanc ddylunio crys-t yn dathlu amrywiaeth. Yr enillwyr oedd grŵp ieuencid LGBTQ+ Dr Mz a Gofalwyr Ifanc Hwlffordd.
- Hyrwyddo'r ffilm Ymwybyddiaeth o Droseddau Casineb Cydlyniant Cymunedol
- Gweithdy Troseddau Casineb ar-lein sy'n mynd i'r afael â materion yn ymwneud â throseddau casineb a chyfryngau cymdeithasol.
- Hyrwyddo digwyddiad ar Hawliau Mudol drwy rwydweithiau ar draws y rhanbarth.
- Cyfres o ddigwyddiadau ar-lein i godi ymwybyddiaeth o droseddau casineb mewn cydweithrediad â Chymorth i Ddiodefwyr.

Darparodd y tîm Cydlyniant Cymunedol drydedd rownd o gyllid grant i ddatblygu prosiectau sy'n cefnogi egwyddorion cydlyniant. Cynhaliwyd nifer o brosiectau llwyddiannus ar draws Sir Gaerfyrddin gan gynnwys:

- Mis Hanes Pobl Dduon – mynychodd dros 50 o bobl ddigwyddiad a gynhaliwyd yn Llanelli gan 'People Speak Up' lle rhannodd y storïwr, Phil Okwedy, straeon o'i ddisgynyddion Nigeriaidd, ei fywyd ar fod yn ddyn du yng Nghymru a'i gariad at adrodd straeon traddodiadol.
- Mis Hanes LGBTQ - cydlynwyd negeseuon cyfryngau cymdeithasol ar draws y rhanbarth a hyrwyddwyd digwyddiadau yn ystod y mis. Roedd y rhain yn cynnwys Taith Uchel a Balch CETMA 2022 a ymwelodd â Llanelli, Y Tymbl, Aberteifi/Castellnewydd Emlyn, Llanymddyfri, Caerfyrddin, a Chydwelli, digwyddiad yng Nghaerfyrddin a ddatblygwyd gan "Ar eich wyneb", llwyfan LGBTQ+ sy'n anelu at ddod â phobl greadigol Cymru i'r rheng flaen a oedd yn cynnwys arddangosfa gan artistiaid amrywiol o'r cyfun, cerddoriaeth fyw, gweithdai, sgysrsiau, sgysrsiau, mhic agored a stondin fwyd.
- Diwrnod Rhyngwladol Pobl Anabl – cynhaliwyd gweithdai i gyd-fynd â Diwrnod Hawliau Gofalwyr (25 Tachwedd) a Diwrnod Rhyngwladol Pobl Anabl (3 Rhagfyr). Y

nod oedd hyrwyddo hunan-eiriolaeth i ofalwyr, gan eu helpu i sylweddoli wrth siarad drosoch eich hun, gan roi offer i ofalwyr siarad am eu hanghenion, cael gafael ar wybodaeth polisi a hwyluso cymorth ar-lein parhaus.

Pum Ffordd o Weithio

Mae'r BGC wedi parhau i ymgorffori'r pum ffordd o weithio yn ei drefniadau cynllunio a gweithio, gyda'r nod o ystyried y Pum Ffordd o Weithio ym mhopeth a wna. Mae hyn yn amlwg yn y prosiectau a ddatblygwyd yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys:

Mae'r fenter canolfannau gwasanaethau cyhoeddus amlasiantaeth yn sicrhau y gwneir gwell defnydd o'r safleoedd sydd gan bartneriaid darlledu gwasanaeth cyhoeddus. Gyda newidiadau tebygol i ffyrdd o weithio yn y dyfodol, mae partneriaid **cydweithredol** yn adolygu lle mae staff angen gweithio allan a darparu gwasanaethau o. Mae **integreiddio'n** cael ei ddatblygu gyda staff yn cael dod ynghyd o wahanol sefydliadau partner i weithio allan o'r un adeiladau, gan arbed lle a chostau rhedeg.

Mae'r gymuned leol yn parhau i fod yn **rhan** o'r gwaith yn Nhyisha wrth i bartneriaid **gydweithio i atal** a mynd i'r afael â materion allweddol sy'n peri pryder i'r gymuned leol ac mae'n effeithio ar adfywio'r ardal. Mae newidiadau **hirdymor** yn cael eu gwneud a bydd pobl leol yn elwa o fyw mewn lle mwy diogel a phleserus.

Mae prosiect Caffael Bwyd y Sector Cyhoeddus Cronfa Her yr Economi Sylfaenol wedi cynnwys **cydweithio** i newid sut mae gwasanaethau cyhoeddus lleol yn caffael bwyd yn ein cyfleusterau. Rhoddir mwy o bwyslais ar fanteision cymunedol a gwneud y mwyaf o werth gwariant yn ein cymunedau lleol drwy **gynnwys** cynhyrchwyr lleol. Mae meysydd gwaith wedi cynnwys nodi cyfleoedd i ddylanwadu ar fwydlenni cyfleusterau'r sector cyhoeddus i adlewyrchu arferion bwyta'n iach, cyfleoedd i gyrchu cynnyrch yn lleol, datblygu cadwyn gyflenwi'r dyfodol ac ymgysylltu â chyflenwyr.

Mae mapio'r tir sy'n eiddo i bartneriaid BGC i ystyried ei ddefnydd tir strategol yn y dyfodol yn mabwysiadu dull **ataliol** a **hirdymor** o ymdrin ag effaith ffosffadau ac effeithiau amgylcheddol eraill ar ein cymunedau lleol. Bydd dull **cydweithredol** gan aelodau'r BGC o ddefnyddio tir yn helpu i hyrwyddo nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Pum Ffordd o Weithio: Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru

Gweithio'n rhanbarthol

Mae Rhwydwaith Rhanbarthol rhwng y BGC a'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol sy'n cynnwys swyddogion arweiniol BGC o'r tair sir, cynrychiolwyr o Fwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda a'r Bwrdd yn cyfarfod yn ystod y flwyddyn. Cynhaliwyd cyfarfodydd yn amlach, wrth ddatblygu'r Asesiad Lles i gynorthwyo gyda'r dull gweithredu cyfunol rhanbarthol. Mae'r amllder hwn yn parhau wrth i'r Cynlluniau Llesiant gael eu datblygu.

Mae profion ar y **System Gwybodaeth Ddigidol** ("Gorwel") a ddatblygwyd gan 'Writemedia' ar ran y tri BGC wedi ailddedrau yn ddiweddar ar ôl cwblhau'r Asesiad Lles. Mae'r system yn fyw gyda'r swyddogaethau metrig, data ansoddol, dangos byrddau ac adrodd yn weithredol. Bydd gwaith yn parhau dros y misoedd nesaf i wneud y system yn gwbl weithredol a bydd cyflwyniad ar y cyd ar draws y tair ardal BGC i lansio'r system yn swyddogol yn cael ei drefnu maes o law. Bydd y system yn darparu ystorfa ganolog ar gyfer holl aelodau, rhanddeiliaid a dinasyddion y BGC ar gyfer cofnodi a dadansoddi data sy'n ymwneud â lles yn barhaus. Ei nod yw cefnogi'r gwaith o gynhyrchu'r asesiadau drwy wneud y gwaith o gasglu a dadansoddi data meintiol ac ansoddol yn gyflymach ac yn haws.

Cysylltiadau â'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol

Mae cyfarfodydd rheolaidd yn parhau i gael eu cynnal rhwng arweinwyr y BGC ar gyfer Sir Gaerfyrddin, Ceredigion a Sir Benfro gyda'r Rheolwr Rhaglen a Newid o'r BPR i ddatblygu cydweithio. Darperir diweddariadau sy'n canolbwyntio ar y meysydd lle mae cysylltiadau clir rhwng blaenoriaethau'r ddau Fwrdd er mwyn sicrhau cysondeb agos.

Roedd cydweithio agosach rhwng swyddogion o'r BPR a'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus wrth ddatblygu'r Asesiadau Llesiant a'r Asesiad o Anghenion y Boblogaeth, er y cydnabyddir y gellid gwella hyn ymhellach yn y dyfodol. Roedd y Cydgysylltydd Asesiadau Lles Rhanbarthol yn eistedd ar y Grŵp Llywio ar gyfer Asesiad o Anghenion Poblogaeth ac Adroddiad Sefydlogrwydd y Farchnad. Roedd hyn yn galluogi rhannu gwybodaeth am dueddiadau sy'n dod i'r amlwg o'r asesiadau i lywio rhai agweddau ar ddadansoddi a chryfhau meysydd o'r Asesiadau Llesiant yn y cyfnod ymgynghori.

Mae trafodaethau'n cael eu cynnal i sicrhau cysondeb agosach gan gynnwys BGC ar 'Fwrdd Sir Gaerfyrddin Iachach' sy'n goruchwylio cyllid y BPR a strwythurau eraill sydd ar waith sy'n goruchwylio'r rhaglenni. Gallai'r rhain gynnwys atal a hyrwyddo rhaglenni iechyd a lles emosiynol da sy'n cynnwys cymunedau sy'n ystyriol o oedran ac sy'n ystyriol o bobl anabl.

Ein meysydd datblygu

Meysydd blaenoriaeth eraill i'w datblygu:

- Ymgysylltu â phartneriaid y BGC fel aelodau o'r Bartneriaeth Adfywio Leol newydd sy'n cael ei sefydlu i oruchwylio'r gwaith o gyflawni Cronfa Ffyniant a Rennir y DU. Mae'r Gronfa hon yn Biler ganolog o agenda 'Lefelu i Fyny' Llywodraeth y DU a bydd Sir Gaerfyrddin yn elwa o £38.6m (cymysgedd o gyllid cyfalaf a refeniw) dros 3 blynedd ariannol, gan ddechrau yn 2022 ac yn dod i ben ym mis Mawrth 2025.
- Datblygu'r Cynllun Llesiant newydd mewn ymateb i'r Asesiad Llesiant a gwblhawyd yn ddiweddar.
- Adolygu a sicrhau cysondeb a chydweithio agosach â phartneriaethau strategol rhanbarthol eraill er mwyn sicrhau y manteisir ar bob cyfle i ymgysylltu a gweithio gyda phartneriaethau rhanbarthol eraill.
- Parhau i integreiddio ein gwaith gyda'r BPR ymhellach gyda chydweithio i resymoli trefniadau cyflawni a manteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd i weithredu'r ddau gynllun, gan gynnwys ail-lunio'r BGC ar grwpiau perthnasol.
- Datblygu gwefan y BGC i sicrhau ei bod yn offeryn effeithiol i roi cipolwg ar waith y BGC a hyrwyddo'r ymdrechion cydweithredol sy'n digwydd a'r llwyddiannau wrth gyflawni'r Cynllun Llesiant.
- Datblygu cynnig ar gyfer sianeli cyfathrebu ehangach y BGC i godi ymwybyddiaeth ymhlith ein cymunedau o waith y BGC, y camau sy'n cael eu cymryd a'r hyn a gyflawnwyd hyd yma.